

The role of the newspaper in teaching english and methods of working with newspaper material

Dildora KAMBAROVA¹

Ferghana State University

ARTICLE INFO

Article history:

Received April 2021
Received in revised form
28 April 2022
Accepted 20 May 2022
Available online
10 June 2022

Keywords:

tasks,
exercises,
methods,
newspaper language,
grammatical structure,
types of reading,
analysis,
vocabulary.

ABSTRACT

This article analyzes the role that the newspaper plays in teaching English. Different aspects of teaching are considered. Individual techniques and methods of teaching English language by relevant aspects. Possible assignments aimed at possible exercises aimed at the development of skills in reading newspaper material of various kinds.

2181-1415/© 2022 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol3-iss5/S-pp212-216>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Ingliz tilini o'qitishda gazetaning o'рни va gazeta materiallari bilan ishlash metodlari

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

topshiriqlar,
mashqlar,
metodlar,
gazeta tili,
grammatik tuzilish,
o'qish turlari,
tahlil qilish,
lug'at.

Ushbu maqolada ingliz tilini o'rgatishda gazetaning roli tahlil qilinadi. O'qitishning turli jihatlarini ko'rib chiqiladi. Ingliz tilini o'qitishning alohida texnika va usullari tegishli jihatlar bo'yicha tahlil qilinadi. Har xil turdagi gazeta materiallarini o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan mumkin bo'lgan vazifalar taklif etiladi.

¹ A student in Doctoral Studies (PhD) of Ferghana State University. E-mail: naz1224@yandex.ru.

Роль газеты при обучении английскому языку и методы работы с газетным материалом

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

задания,
упражнения,
методы,
язык газеты,
грамматическая
структура,
виды чтения,
анализ,
словарный запас.

В данной статье анализируется значение газеты, которая играет особую роль при обучении английскому языку. Рассматриваются различные аспекты обучения. Разбираются отдельные приемы и методы обучения английскому языку по соответствующим аспектам. Предлагаются возможные задания, нацеленные на развитие навыков различных видов чтения газетного материала.

KIRISH

Gazetalar radio va internet kabi ommaviy axborot vositalaridek ta'lim berish maqsadlariga xizmat qilishi mumkin, chunki ular o'qitish jarayonini yanada qiziqarli tarzda ko'rsatib, o'quvchilarni bilimlarni olishga rag'batlantiradi. O'quvchilar Angliya yangiliklarini yoki seriallarni tomosha qilib va, shuningdek, gazetalarni o'qiganlarida ingliz madaniyatini o'rganishlari mumkin.

ASOSIY QISM

Talabalarga ingliz tilini o'qitish uchun qo'llaniladigan materiallarga nisbatan motivatsiyaning va qiziqishning mavjud emasligi tufayli o'qituvchilar, ko'pincha, xafa bo'ladilar. Shuningdek, ular jahonda sodir bo'layotgan hodisalardan o'rtacha statistik talaba tomonidan namoyish qilinayotgan hayratomuz bexabarlikni ham ta'kidlaydilar. Agarda o'qituvchi ixtiyorida mavjud bo'lgan inglizcha gazetadan tilning istalgan yo'siniga qo'shimcha vosita sifatida foydalanilsa, bu kamchiliklarni (hech bo'lmasa) qisman bartaraf qilish mumkin bo'ladi. Djeffri Lend o'zining "Using Press Cuttings for Teaching Purposes" nomli maqolasida: *"... Men, gazetadan qiyib olingan parchalar o'qishning birinchi bosqichi o'tilganidan keyin til o'qitishning deyarli butun tizimiga asos bo'la olishiga ishonayotgan o'sha o'ta sodda, g'alati odamman"*, – deb yozadi [1]. U isbotlovchi dalillar sifatida quyidagi misollarni keltiradi: a) gazeta materiallari amaliy borliq bilan bog'lanadi va tilning haqiqiy namunasini (authentic) tashkil qiladi; b) talabalarni qiziqtiradigan maqolalarni tanlab olish mumkin; d) ular o'z mavzulari bo'yicha dolzarbdir. Tajriba ko'rsatganidek, haqiqatan ham, talabalar (hattoki boshlang'ich guruhlarida) gazetaga o'tishni qiziqish bilan qabul qiladilar.

Gazeta bilan ishlash orqali tilni o'rganishni yengillashtirish va jonlantirishning juda ko'p usullari mavjud. Biroq, shu bilan birga, quyidagilarni inobatga olish lozim:

- gazeta qanchalik darajada ommabop bo'lsa, uning tilini tushunish ham shunchalik darajada og'irroq bo'ladi;
- maqolaning o'lchami, u bilan ishlash vaqti bitta darsdan ortmasligi ta'minlanishi kerak;
- agarda siz yangi tarkibiy tuzilmalarni kiritish maqsadini ko'zlamasangiz, bu holda maqolada talabalar uchun bunday tuzilmalar mavjud bo'lmasligi lozim. Har holda ularning soni 2 tadan ortmasligi, bundan yaxshirog'i bitta grammatik qurilmaga ega bo'lish kerak. Maqolada siz tushuntira olmaydigan yoki asoslay olmaydigan yoxud grammatik jihatdan nomaqbul deb tuyuladigan hech bir narsa bo'lmasligi lozim;
- maqola dolzarb va qiziqarli bo'lishi kerak [1].

Quyida tilni o'qitishning va gazeta bilan ishlashning turli yo'sinlari haqida batafsilroq to'xtalamiz.

Talabalarning lug'aviy zaxirasini boyitishda gazeta g'oyat katta ahamiyatga egadir. Birorta darslik ham lug'aviy zaxiraning mana shunday ko'payish sur'atini ta'minlay olmaydi. Bu yerda ikki asosiy yo'nalishlarni, ya'ni uyda ishlashni va auditoriyada ishlashni ajratish mumkin. Salana "Use the Newspaper" gazetasidagi o'z maqolasida ko'rsatganidek, agarda talabalarda gazetani har kuni o'qish odati shakllantirilsa, ularning o'qish ko'nikmalari ahamiyatli darajada yaxshilanadi [4]. Talabada o'ziga tanish bo'lgan hodisalar mazmunini bildiruvchi so'zlarda diqqatini jamlashi borasida uning lug'aviy zaxirasida o'sish tabiiy tarzda kechadi. [4]. Talabalarga o'ziga xos yangi so'zlarni maqolaning yoniga yoki yondosh betga yozib qo'yishni taklif qilish mumkin. O'qituvchi shunday so'zlar bo'yicha javoblarni berish uchun (hech bo'lmasa, haftada bir marotaba) ma'lum vaqt ajratishi kerak. Boshqacha yo'l – talabalardan shunday so'zlarning ro'yxatlarini (har bir ro'yxatda taxminan 20 so'z) topshirishlarini so'rashdir. O'qituvchi ro'yxatlarni tekshiradi, ularda takrorlanayotgan so'zlarni tanlaydi va haftada bir marotaba butun sinfga/guruhga ularning mazmunini tushuntiradi. Shuningdek, talabalarning o'zlariga maqolaning asosiy mazmunini aks ettiruvchi bir jumla gaplarni yozish yoki yozib olishlarini taklif qilish mumkin.

Dj.Lend gazeta bilan auditoriyada ishlashni mo'ljallaydi [2].

Lug'aviy zaxirani rivojlantirish uchun u quyidagi mashqlarni taklif qiladi:

1. So'zlarni almashtirish. O'z mazmuni bo'yicha mazkur kontekstda mos keladigan bitta yoki bir necha so'zlarni tanlab olish. Masalan:

a) "travel" so'zi journey, movement, riding, trips, traffic so'zlari bilan almash-tirilishi mumkin;

b) "pleasanter" better, nicer, more enjoyable, happier, more contended almash-tirilishi mumkin;

2 yoki 3ta to'g'ri variantlar mavjud bo'lishi mumkinligini va barcha keltirilgan iboralar bir-biriga mazmunan mos ekanligini ta'kidlaylik.

2. Quyidagi fikrlarni bildirish uchun matnda foydalanilgan iboralar ko'rsatilsin:

a) e.g. instructions on how to behave in a well- mannered way;

b) circumstances that are different to handle – tricky situations;

c) the level that we hope to reach – the standard we are aiming at.

Agarda shu jumlar talabaning ona tilida keltiriladigan bo'lsa va u ularning inglizcha ekvivalentini matnda qidirib topishi kerak bo'lsa, bu ish yanada samaraliroq kechadi. So'zlarning va iboralarining gapga kiritib qo'yilishi avvalgi ishga o'xshaydi, chunki bu yerda mazkur holatga mos keladigan bitta so'zni tanlab olish uchun bir qator so'zlar berilgan. Shuningdek, so'zlar o'rtasida muvofiqlikni aniqlash bo'yicha ish ham amalga oshirilishi mumkin. Masalan:

a) here are some containers: *box, packet, jar, drum, bottle, tin, tube, bag, barrel, sack*;

b) put each of following items into its appropriate container. E.g. – *a box of matches*;

3. Muvofiq ravishda otlar va sifatlarni tanlab qo'yish yoki gaplarni (jumlalarini) shunchaki tugatish mumkin: e.g. *a block of priests – soldiers – sheep – fish – goats – children – ships*. Tanlab qo'yish misoli sifatida quyidagi namuna keltirilishi mumkin: Fill the spaces in these ten sentences with expressions using "way". Choose the expressions

from the list: *by the way, all the way, by the way of, in the way, in a way, his own way, out of the way, on the way, wayside, under way. "You look very tired" "Yes, I am. I couldn't get a lift and I had to walk ..."*.

Xuddi shu tarzda fe'l + predlog so'z birkmalari bilan ish bajarilishi mumkin.

4. Tushunish darajasini tekshirish bo'yicha (comprehension) mashqlar.

Bu yerda eng ko'p tarqalgan misollar bu berilgan savollarga shunchaki javoblar, taklif etilgan bir necha variantlardan bitta to'g'ri javobning tanlanishi, "noto'g'ri iboralarni to'g'rilash", "bu ibora to'g'ri yoki noto'g'ri deyish" toifalaridagi ish hisoblanadi.

Shunday mashqlarning misollari:

1) Multiple choice. Read the new item carefully. Then choose the correct answers in the following exercise.

Yesterday a scientist said that certain types of armchairs:

a) were widely used and upholstered;

b) might easily catch fire, because the materials used were dangerous;

c) should not be used because they were dangerous.

2) True or False (according to the story)?

a) only poor people steal things from shops;

b) store detectives are all big and strong;

c) these are fewer shoplifters are often well- organized [2].

Quyidagi "insufficient information" bandini kiritish orqali va, shuningdek, talabalarga noto'g'ri jumalarni tuzatishni taklif qilib bu ishni murakkablashtirish mumkin. Bundan tashqari, talabalarga to'g'riligi tasdiqlanishi talab etiladigan iboralar ro'yxatini bermasdan bunday ishni ularning tinglashi orqali ham o'tkazish mumkin. Matnda mavjud bo'lgan yaqqol xatolar yoki stilistik noaniqliklar mazmunning buzilishiga olib keladigan qisqa xabarnomalar bilan ishlash juda foydalidir ("What the Papers Say" kitobidagi "Daily liar" bo'limini qarang) [2]. Talabalardan xatoni ko'rsatishni va uni to'g'rilashni so'rash mumkin. Mana shunday xabarnomaning misollari:

Arthur Kitchener was seriously burned Saturday afternoon when he came into contact with a high voltage wife; 'Heavens, I am thirty!' she said. 'Please get me a drink!; Some members of Bulgarian secret police accepted brides in connection with the shipments; A man with a black bear was seen walking away from the scene of the crime.

Sarlavhalarni va murakkab gaplarning mazmunini tushunishda talabalar katta qiyinchiliklarga duchor bo'ladilar. Bu yerda mashqlarning quyidagi variantlarini keltirish mumkin.

- Maqolalarga sarlavhalarni tanlang va o'z tanlovingizni asoslang.

- Sarlavhada mujassamlangan axborotni sodda gaplar orqali ifodalang yoki sarlavha asosida taxminan 100 so'zli abzasni yozing.

- Murakkab gapning mazmunini birncha sodda gaplar orqali ifodalang.

- Bir necha sodda gaplar berilgan. Ularda mujassamlangan axborotni bitta murakkab gap orqali bayon eting: e.g. *Some firemen died. This happened while they were searching. They were searching for a colleague. The colleague was lost. The firemen who died were searching for a colleague.*

- Yangilikni qisqa sarlavhaga aylantiring, bunda sarlavhalar uchun o'ziga xos leksikani dastlab ishlab chiqing: e.g. *A leading diplomat has been mysteriously murdered. Envoy death riddle [5].*

Gazeta tili xususiyatlarining tahlili o'quvchilarga o'ziga xos gazeta leksikasidan tashqari grammatik hodisalarni va signal bildiruvchi so'zlarni ham o'zlashtirishlari kerakligi to'g'risidagi xulosani qilishga imkon beradi.

Ayrim grammatik hodisalar maqsadga yo'naltirilgan ishning predmeti bo'lishi kerak. Gazeta tili uchun xosdek ta'kidlangan hodisalar, garchi me'yoriy grammatika kursiga kirgan bo'lsa ham, talabalar uchun g'oyat katta qiyinchiliklarni tashkil qiladi. Xususan, sarlavhalarning tushurilgan semantik fe'lli passiv qurilmalari va atributiv zanjirlar katta qiyinchiliklardan iborat bo'ladi.

XULOSA

Gazetaning yuqori afzalligi leksikaning takroriyligida, bu talabalarining lug'aviy zaxirasini nisbatan osonlik bilan ko'paytirish imkonini beradi. Maqolani tanlashdagi ma'lum qiyinchiliklarga duchor bo'lish masalasiga kelsak, shuni aytish kerakki, talabalar o'qituvchi rahbarligi ko'magida o'zlarining tayyorgarlik darajasiga muvofiq keladigan maqolalarni tanlab olish mahoratini qo'lga kiritishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Land G. Using Press Cuttings for Teaching Purposes // Zielgrache Engl. №1, gb 18, 1988.
2. Land G. What the Papers Say. Longman, 1981. Land G. What in the News? Longman, 1995.
3. Newspaper Reading and Writing for ESL Classes. http://esl.about.com/od/writinglessonplans/a/lp_news.htm.
4. Salana Use the Newspaper // English Teaching Journal, V.28, №4, – 1994. – PP. 336–343.
5. Thomas B.J. Advanced Vocabulary & Idiom. Longman, 1995.
6. Watsyn-Jones P., Farrel M. Test Your Vocabulary. Pearson, 2004.